Dr Velisav Marković,
docent na Poslovnom fakultetu, Valjevo
Univerziteta Singidunum, Beograd

OSTVARIVANJE PRAVA POLICIJSKIH SLUŽBENIKA NA DODATKE NA PLATU*

SAŽETAK: Policijski službenici su državni službenici. Njihova prava iz radnog odnosa se štite pred sudom opšte nadležnosti kada je u pitanju naknada štete i pred Upravnim sudom kada su u pitanju ostala prava. U radu je obrađena sudska praksa pri zaštiti individualnih prava policijskih službenika iz radnog odnosa. Obrađena je sudska zaštita i problemi koji se pojavljuju pred sudovima opšte nadležnosti i upravnim sudovima kao i zaštita prava pred Ustavnim sudom povodom ostvarivanja prava na dodatke na platu za prekovremeni rad, rad noću i rad na dane praznika. Imajući u vidu sudske prakse, u radu autor postavlja opravdano pitanje da li policijski službenici uopšte mogu ostvariti svoja prava iz radnog odnosa.

Ključne reči: zaštita prava, dodaci na platu, problemi u sudskoj praksi

I. UVOD

Policija obavlja zakonom utvrđene policijske i druge poslove, pruža podršku vladavini prava u demokratskom društvu i odgovorna je za ostvarivanje bezbednosti u skladu sa zakonom. Obavljanjem policijskih poslova, policija svima pruža zaštitu njihovih prava i sloboda. Prilikom pružanja zaštite, policija pojedina prava i slobode može ograničiti samo pod uslovima i na na-

* Rad primljen 27. 11. 2012. godine.

čin utvrđen Ustavom i zakonom.¹ Međutim, postavlja se pitanje kako se štite prava policijskih službenika s obzirom da su oni obavezni da svima drugima pružaju zaštitu njihovih prava i sloboda. Dosadašnja sudska praksa, nažalost, pokazuje da su prava policijskih službenika iz radnog odnosa najugroženija i da ih vrlo teško ostvaruju ili gotovo ne ostvaruju.

Državni službenik je lice čije se radno mesto sastoji od poslova iz delokruga organa državne uprave.² Policijski službenici su državni službenici i na njih se primenjuje Zakon o državnim službenicima. Pored ovog zakona na prava policijskih službenika primenjuje se i Zakon o policiji kao poseban zakon i Poseban kolektivni ugovor za policijske službenike³.

O pravima i dužnostima državnog službenika odlučuje rukovodilac rešenjem ako zakonom ili drugim propisom nije drukčije određeno. Rukovodilac može pismeno da ovlasti državnog službenika koji ima stečeno visoko obrazovanje na studijama drugog stepena (diplomske akademske studije – master, specijalističke akademske studije, specijalističke strukovne studije), odnosno na osnovnim studijama u trajanju od najmanje četiri godine i najmanje pet godina radnog iskustva u struci da umesto njega odlučuje o pravima i dužnostima državnih službenika. Pri odlučivanju o pravima i dužnostima državnog službenika primenjuje se zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak, izuzev kod odlučivanja o odgovornosti za štetu.⁴

Rešenje o pravima i obavezama rukovodioca policijski službenici moraju najpre pobijati žalbom u upravnom postupku, pa tek onda tužbom u upravnom sporu.⁵ Sporove za naknadu štete policijski službenici vode pred sudom opšte nadležnosti u parničnom postupku.

Za zaštitu ustavom zajamčenih prava policijski službenici mogu ostvariti ustavnosudsku zaštitu po ustavnoj žalbi pred Ustavnim sudom.⁶

U radu će biti reči o sudskoj praksi i problemima u ostvarivanju prava policijskih službenika i to prava na dodatke na platu za prekovremeni rad, rad noću i rad na dane državnih praznika.

¹ Zakon o policiji (*Službeni glasnik RS*, br. 101/2005, 63/2009, 92/2011), čl. 1. st. 2. i 3.

² Zakon o državnim službenicima (*Službeni glasnik RS*, br. 79/2005, 81/2005, 83/2005, 64/2007, 67/2007, 116/2008, 104/2009), čl. 2.

³ *Službeni glasnik RS*, br. 18/2011.

⁴ Zakon o državnim službenicima, čl. 140.

⁵ Vidi više u Ivošević, Zoran, *Razgraničenje i problemi nadležnosti u zaštiti prava po osnovu rada*, *Pravni zapisi*, broj 2/2011, str. 447–466. Urošević, Ruža, *Upravnosudska zaštita prava državnih službenika*, *Izbor sudske prakse*, broj 7–8/2011, 13–16.

⁶ Vidi: Slijepčević, Dragiša, *Ustavna žalba u funkciji zaštite prava iz radnih odnosa*, u: Ivošević, Zoran (redaktor), „Izvori, ostvarivanje i zaštita prava iz radnog odnosa”, *Glosarijum*, 2009. 51–66, *Ustavna žalba u sferi radnih odnosa*, u: Zoran Ivošević (redaktor), „Zaštita prava u oblasti rada”, *Glosarijum*, 2011, 48–71.

II. OSTVARIVANJE PRAVA NA DODATKE NA PLATU ZA PREKOVREMENI RAD, RAD NOĆU I RAD NA DANE DRŽAVNIH PRAZNIKA

1. Ostvarivanje prava pred sudom opšte nadležnosti

Više hiljada policijskih službenika podnelo je u toku 2006. godine (pre početka primene Zakona o državnim službenicima koji je počeo da se primenjuje od 01. 07. 2006. godine) tužbe protiv Republike Srbije, Ministarstva unutrašnjih poslova, sudu opšte nadležnosti radi isplate dodataka na platu za prekovremeni rad, rad noću i rad na dane državnih praznika koji im nisu isplaćivani. Naime, svi policijski službenici su primali platu za 174 sata mesečno bez obzira koliko su radili prekovremeno (neki su radili i preko 240 sati mesečno), noću ili na dane praznika.

Po navedenim tužbama, na primer, Opštinski sud u Valjevu je presudom P1. broj 861/06 od 16. 04. 2007. godine⁷ usvojio tužbeni zahtev tužilaca i obavezao tuženu Republiku Srbiju, MUP RS, PU Valjevo, da tužiocima isplati novčane iznose sa zakonskom zateznom kamatom na ime dodataka na platu za prekovremeni rad, rad noću i rad na dane državnih praznika. Međutim, Okružni sud u Valjevu je st. 2. izreke presude Gž.1. 394/07 od 31. 10. 2007. godine preinačio presudu Opštinskog suda u Valjevu i odbio tužbeni zahtev tužilaca za isplatu dodataka na platu za prekovremeni rad, rad noću i rad na dane državnih i verskih praznika za period od decembra 2005. do juna 2006. godine, odnosno za period važenja Zakona o policiji, a usvojio je za period važenja Zakona o unutrašnjim poslovima.⁸ Rešavajući po ustavnim žalbama policijskih službenika Ustavni sud Republike Srbije doneo je, na primer, Odluku broj UŽ. 292/2008 od 18. 05. 2010. godine kojom je usvojio ustavnu žalbu i utvrdio da je st. 2. izreke presude Okružnog suda u Valjevu, Gž1. 22/08 od 21. januara 2008. godine povređeno pravo podnosioca ustavne žalbe na pravičnu naknadu za rad zajemčeno odredbom čl. 60. st. 4. Ustava Republike Srbije. Navednom odlukom je poništena presuda Okružnog suda u Valjevu, Gž1. 22/08 od 21. januara 2008. godine i određeno da Apelacioni sud u Beogradu donese novu odluku. Takođe je određeno da Odluka ima pravno dejstvo i prema licima koja nisu podnela ustavnu žalbu a nalaze se u istoj pravnoj situaciji saglasno odredbi čl. 87. Zakona o ustavnom sudu.

⁷ Sve presude i odluke Ustavnog suda navedene u radu nalaze se u arhivi autora ukoliko nije naveden izvor.

⁸ *Službeni glasnik RS*, br. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000, 8/2001 i 106/2003.

U svojoj Odluci UŽ. 292/08 Ustavni sud je ocenio da „na plate zaposlenih u Ministarstvu unutrašnjih poslova, uključujući i dodatke na platu, i nakon stupanja na snagu Zakona o policiji, primenjivale su se odredbe do tada važećih propisa, a sve do donošenja akta o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta u skladu sa novodonetim zakonom i rešenja o raspoređivanju na konkretno radno mesto na osnovu tog akta, pri čemu je Zakon, u odredbi člana 195. odredio rok od godinu dana od dana stupanja na snagu ovog zakona za donošenje novog opšteg akta i pojedinačnih rešenja državnim službenicima u Ministarstvu, a kojima se prilikom raspoređivanja na radna mesta utvrđuju i koeficijenti za obračun plata, saglasno Zakonu.”

Prema oceni Ustavnog suda, Okružni sud u Valjevu je pogrešno primenio odredbe Zakona o policiji, kada je u st. 2. izreke osporene presude usvojio žalbu tužene i preinačio presudu Opštinskog suda u Valjevu. Polazeći od rešenja sadržanih u prelaznim i završnim odredbama Zakona o policiji, kao i činjeničnog stanja utvrđenog u osporenoj presudi, iz koga sledi da podnosiocu ustavne žalbe i drugim tužiocima u predmetnom postupku nisu odmah po stupanju na snagu Zakona doneta rešenja o raspoređivanju na radno mesto saglasno tom zakonu, te činjenice da faktički, a ni pravno nije postojala mogućnost da istog dana kada je stupio na snagu navedeni zakon bude donet i stupi na snagu i opšti akt o unutrašnjem uređenju i sistematizaciji radnih mesta, imajući u vidu propisanu proceduru za donošenje ovog opšteg akta, a posebno nije bilo moguće da istog dana na osnovu tog akta budu doneta i pojedinačna rešenja o raspoređivanju svakog pojedinačnog službenika na radno mesto. Ustavni sud je ocenio da je drugostepeni sud pogrešno našao da podnosilac ustavne žalbe i drugi tužioci nemaju pravo na isplatu dodataka na platu za traženi period jer im je od dana stupanja na snagu Zakona o policiji takav rad vrednovan kroz uvećanje osnovnog koeficijenta.

Nakon ove Odluke Ustavnog suda policijski službenici su podneli preddlog za ponavljane parničnog postupka.

S tim u vezi, na primer, Apelacioni sud u Beogradu doneo je Rešenje GŽ1. 6423/10 od 17. 12. 2010. kojim je ukinuo presudu Okružnog suda u Valjevu GŽ.1 394/07 od 31. 10. 2007. godine stavu II izreke i presudu Opštinskog suda u Valjevu P1. 861/06 od 16. 04. 2007. godine u delu stava I izreke i uputio Osnovnom sudu u Valjevu na ponovno suđenje.

Osnovni sud u Valjevu je, na primer, presudom 3 P1. 86/11 (2006) od 13. 04. 2011. godine usvojio tužbeni zahtev policijskih službenika protiv Republike Srbije, MUP RS, PU Valjevo, na ime neisplaćenih dodataka na platu za prekovremeni rad, rad noću i rad na dane državnih i verskih praznika za period decembar 2005. godine do maja 2006. godine sa zakonskom zateznom kamatom i troškovima postupka. U obrazloženju prvostepene presude Osnovni sud u Valjevu je pravilno zaključio da tuženi u spornom periodu nije primenio odredbu čl. 147. Zakona o policiji.

Rešenja o utvrđivanju koeficijenata tužilaca, koja su važila u spornom periodu, doneta su na osnovu Pravilnika o platama i Zakona o unutrašnjim poslovima, kao i Zakona o platama u državnim organima i javnim službama. Takođe je u delu pravnosnažne odluke, koja nije bila zahvaćena predlogom za ponavljanje postupka, u toku postupka utvrđeno da tužiocima nije plaćen dodatak za prekovremeni, noćni i rad u dane praznika. Pravnosnažno je na osnovu svih izvedenih dokaza utvrđeno da je tuženik postupao suprotno čl. 47. Zakona o unutrašnjim poslovima i uvećanje koje je Zakonom propisano za određene kategorije zaposlenih u MUP-u po osnovu odgovornosti, težine i prirode poslove i zadataka primenio na sve zaposlene, kao i da Zakonom o unutrašnjim poslovima i Pravilnikom o platama nije posebno vrednovan rad u dane praznika, noću i prekovremeni rad. Iz rešenja o koeficijentima tužilaca se jasno vidi šta čini strukturu koeficijenta, odnosno da im je koeficijent određen po čl. 2, 3. i 7. Pravilnika o platama zaposlenih u MUP-u. Čl. 2. Pravilnika o platama utvrđuje koeficijent radnog mesta, čl. 3. uvećanje koeficijenta radnog mesta od 30 %, a čl. 7. koeficijent za čin, odnosno zvanje. Zaposleni u MUP-u koji ne radi noću, prekovremeno i u dane državnih i verskih praznika ima koeficijent koji se utvrđuje po čl. 2, 3. i 5. Pravilnika. Dakle i radnik koji nema nikakvih neredovnosti u radu ima po čl. 3. Pravilnika uvećanje koeficijenta iz čega nedvosmisleno proizilazi da tužiocima nije kroz uvećanje koeficijenta vrednovan rad duži od punog radnog vremena, noćni, ni rad u dane državnih praznika.

Tužioci su takođe isticali da Zakon o unutrašnjim poslovima i Pravilnik o platama nisu definisali posebne uslove rada, što je još jedan argument u prilog tvrdnje tužilaca da im nije plaćen prekovremeni, noćni i rad u dane praznike.

Čl. 47. Zakona o unutrašnjim poslovima bilo je propisano da se zbog posebnih uslova rada, težine i prirode poslova i zadataka ovlašćenim službenim licima i radnicima na određenim dužnostima obezbeđuju za najmanje 30 % uvećana sredstva za plate u odnosu na sredstva koja se obezbeđuju za ostale radnike Ministarstva, a nigde se ne pominje da su u uvećanja uračunati dodaci na ime prekovremenog rada, rada na dan državnog praznika i rad noću. U toku postupka je kao nesporno utvrđeno da pravo na uvećani koeficijent imaju svi zaposleni u MUP-u, radnici u računovodstvu, šalterski službenici, mehaničari u radionicama i drugi radnici koji po prirodi posla nikada ne rade prekovremeno, na dan praznika ili noću.

Tužioci su isticali da Zakon o unutrašnjim poslovima ne sadrži odredbe kojima se reguliše način obračuna plata zaposlenih u Ministarstvu, već se čl. 32. Zakona propisuje da se na zaposlene u Ministarstvu primenjuju propisi o državnoj upravi. Samim tim na radnike Ministarstva se primenjuje Zakon o radnim odnosima u državnim organima, Zakon o platama u državnim organima, Uredba o naknadama i drugim primanjima zaposlenih u državnim organima i izabranih, odnosno postavljenih lica, odnosno propisi koji su važili u spornom periodu.

Način na koji je kasnije Zakon o policiji regulisao ovu materiju nije od uticaja za ovaj konkretan spor, s obzirom da je Pravilnik o platama zaposlenih i rešenja o utvrđivanju koeficijenata po njemu stupio na snagu i počeo da se primenjuje posle perioda na koji se odnosi tužbeni zahtev.

Tužioci su ponovo isticali da je pravnosnažno utvrđeno da u periodu primene Zakona o unutrašnjim poslovima tužiocima nisu isplaćeni dodaci za prekovremeni, noćni i rad u dane praznika, a što je utvrđeno veštačenjem od strane veštaka ekonomske struke, koji je prilikom izrade i davanja mišljenja naveo na osnovu kojih rešenja i Pravilnika je plata obračunavana. To se odnosi na ceo period potraživanja, bez obzira što je u međuvremenu donet Zakon o policiji, jer tuženik Zakon o policiji nije primenio.

Takođe, u već navedenoj Odluci Ustavni sud je ocenio da je drugostepeni sud pogrešno našao da podnosioc ustavne žalbe i drugi tužioci nemaju pravo na isplatu dodataka na platu za traženi period jer im je od dana stupanja na snagu Zakona o policiji takav rad vrednovan kroz uvećanje osnovnog koeficijenta.

Međutim, i pored svega, Apelacioni sud u Beogradu donosi presudu GŽ1. 3305/11 od 09. 04. 2012. godine kojom preinačuje presudu Osnovnog suda u Valjevu P1. 86/11(2006) od 13. 04. 2011. godine i odbija tužbeni zahtev tužilaca kao neosnovan ignorišući stav i ocenu Ustavnog suda Srbije iz Odluke UŽ. 292/2008 od 18. 05. 2010. godine i UŽ. 279/2008. od 28. 07. 2010. godine i drugih odluka u istoj pravnoj i činjeničnoj situaciji.

U osporenoj presudi Apelacioni sud, po mom mišljenju, pogrešno primenjuje materijalno pravo i konstatuje da bi pravno shvatanje Ustavnog suda bilo aktivirano u situaciji da zaposleni u ovoj radnoj sredini nemaju isplaćeno uvećanje plate po osnovu neredovnosti iz naznačenog osnova a zatim pogrešno navodi da je tužiocima izvršeno uvećanje plate za 30% zbog naznačenih neredovnosti – prekovremenog rada, rada na dan praznika i rada noću, što znači da je tužena strana u celosti ispunila oblagaciju prema tužiocima.

Nesporno je utvrđeno u postupku da tužioci nisu primili rešenja po novom Zakonu o policiji te da samim tim nisu mogli dobiti uvećanje od 30 % po osnovu neredovnosti propisanih Zakonom o policiji.

Iz navednog proizilazi, po mom mišljenju, da je Apelacioni sud u Beogradu presudom GŽ1. 3305/11 od 09. 04. 2012. godine povredio pravo na pravičnu naknadu za rad podnosioca ustavne žalbe predviđenu odredbom čl. 60. st. 4. Ustava Republike Srbije, grubo ignorišući pravni stav izražen u Odluci Ustavnog suda Srbije UŽ. 279/2008 od 28. 07. 2010. godine kao i drugim odlukama Ustavnog suda.⁹

⁹ „Nižestepeni sudovi su shodno čl. 171. Ustava Republike Srbije i čl. 104. Zakona o Ustavnom sudu dužni da prihvate pravno shvatanje Ustavnog suda”, iz rešenja Vrhovnog kasacionog suda Rev2 834/11 od 03. 11. 2011. godine, preuzeto sa <http://www.vk.sud.rs/rev2-83411-gradjansko-procesno-pravo-ponavljanje-postupka-razlozi-za-ponavljanje-postupka-odluka-ustavnog-suda.html> (20. 07. 2012.).

Postavlja se pitanje zašto Apelacioni sud u Beogradu ne poštuje odluke Ustavnog suda Srbije. Da li je u pitanju nestručnost ili nešto drugo?¹⁰

Sa druge strane, u istoj činjeničnoj i pravnoj situaciji Apelacioni sud u Kragujevcu zauzeo je pravni stav da policijski službenici imaju pravo na navedene dodatke na platu i za period važenja Zakona o policiji i po rešenjima donetim na osnovu ovog Zakona. Na primer, presudu Apelacionog suda u Kragujevcu, GŽ1. 82/12 od 18. 01. 2012. godine kojom je potvrđena presuda Osnovnog suda u Kragujevcu P1. 4541/10 od 10. 11. 2011. godine a kojom je usvojen tužbeni zahtev tužioca protiv Republike Srbije, MUP, PU Kragujevac, za isplatu dodataka na platu za prekovremeni rad, rad na dane praznika i rad noću za period od 10. 05. 2007. godine do 10. 05. 2010. godine kao i presudu Osnovnog suda u Kragujevcu 4 P1. 2581/10 od 05. 07. 2010. godine koja je potvrđena presudom Apelacionog sud u Kragujevcu GŽ1. 3231/10 od 12. 01. 2011. godine kojom je usvojen tužbeni zahtev tužioca protiv Republike Srbije, MUP, PU Kragujevac, za isplatu dodataka na platu za prekovremeni rad, rad na dane praznika i rad noću za period od 01. 11. 2003. godine do 01. 11. 2006. godine. Apelacioni sud u Kragujevcu je doneo na desetine ovakvih presuda. Sa druge strane Apelacioni sud u Beogradu donosi sasvim drugačije odluke u istoj pravnoj i činjeničnoj situaciji. Na primer, presudom GŽ1. 4780/11 od 18. 01. 2012. godine potvrđuje presudu Osnovnog suda u Šapcu, 1 P1. br. 703/10 od 06. 09. 2011. godine kojom je odbijen tužbeni zahtev tužilaca na ime dodatka na platu za period 01. 04. 2007. godine do 01. 06. 2010. godine.

Apelacioni sud u Beogradu, u navedenim presudama kojima preinačava presude Osnovnog suda u Valjevu, konstatuje da postoji različita pravna praksa ali da navodno nije reč o različitom tumačenju prava koje zadire u povredu ljudskog prava već o različitim činjeničnim elementima koje opredeljuju prethodno naznačeni razlozi. Ovo navodno iz tri razloga: što se radi o različitim policijskim upravama, što u postupku donošenja odluka nije vršena provera obračuna plata sa stanovišta čl. 147. Zakona o policiji i što sud odlučuje na osnovu stranačke dokazne dispozicije.

Ovo obrazloženje se nikako ne može prihvatiti iz sledećih razloga: prvo, bez obzira što se radi o različitim policijskim upravama radi se o primeni istih propisa koji važe za sve policijske službenike bez obzira u kojoj policijskoj upravi rade. Drugo, ne može se vršiti provera obračuna plata sa stanovišta čl. 147. Zakona o policiji kada isti zakon nije primenjen u konkretnim slučajevima i, treće, dokazni predlozi stranaka nisu mogli bitno uticati na ishod sporova s obzirom da je u pitanju prvenstveno primena materijalnog prava.

¹⁰ S tim u vezi sudija Apelacionog suda Borivoje Živković smatra da se navedenom shvatanju Ustavnog suda može prigovoriti iz više razloga. Vidi: Živković, Borivoje, *Pravo na uvećanu platu policijskih službenika i primena zakona, Sudska praksa*, broj 9–10/2010, 3–9.

Po ovom pitanju pravni stav je zauzeo i Vrhovni kasacioni sud Srbije koji je svojom presudom Rev2 681/11 od 07. 03. 2012. godine preinačio presudu Apelacionog suda u Kragujevcu GŽ1. 515/11 od 17. 03. 2011. godine i presudu Osnovnog suda u Požegi P1. 583/10 od 30. 11. 2010. godine i odbio tužbeni zahtev kao neosnovan za period od 01. 03. 2003. godine do 28. 02. 2006. godine. Ovu presudu Vrhovni kasacioni sud je doneo po reviziji koja je izuzetno dozvoljena zbog ujednačavanja sudske prakse. U obrazloženju navedene presude (koje je samo na dve strane) daju se razlozi u samo dva pasusa koji glase:

„Prema citiranim posebnim propisima, zaposleni u MUP-u RS, pa i tužilac ostvarili su pravo na uvećani koeficijent zarade koji je od 30 do 50 % nominalno veći od koeficijenata za druge državne službenike što isključuje primenu Zakona o radu i Zakona o platama u državnim organima i javnim službama kao opštih propisa.

Imajući u vidu da je tužiocu pojedinačnim rešenjem bio uvećan koeficijent zarade u smislu čl. 47. Zakona o unutrašnjim poslovima, odnosno čl. 146. st. 1. i čl. 147. st. 1. i 3. Zakona o policiji, te nemogućnost primene opštih propisa o uvećanoj zaradi za pripadnike MUP-a, tužilac i po oceni revizijskog suda neosnovano zahteva isplatu iznosa za prekovremeni, noćni rad i rad u dane državnih praznika u periodu od 01. 03. 2003. do 28. 02. 2006. godine.”

Ovom obrazloženju presude Vrhovnog kasacionog suda može se prigovoriti iz svih već navedenih razloga.

Na kraju konačnu odluku će doneti Ustavni sud Srbije ili eventualno Evropski sud za ljudska prava u Strazburu.

2. Ostvarivanje prava pred Upravnim sudom

Pri odlučivanju o pravima i dužnostima državnog službenika primenjuje se zakon kojim se uređuje opšti upravni postupak, izuzev kod odlučivanja o odgovornosti za štetu po Zakonu o državnim službenicima koji je počeo da se primenjuje 01. 07. 2006. godine. Više hiljada policijskih službenika je i po ovom Zakonu podnelo zahtev za ostvarivanje prava na dodatke na platu za prekovremeni rad, rad noću i rad na dane državnih praznika i pokrenulo upravni postupak tražeći ostvarivanje prava za poslednje tri godine a imajući u vidu zauzet stav sudova opšte nadležnosti za ostvarivanje prava za vreme važenja Zakona o unutrašnjim poslovima.

Međutim, rukovodioci policijskih uprava su prvostepenim rešenjima odbijali zahteve policijskih službenika a Žalbena komisija Vlade Republike Srbije je potvrdivala navedena rešenja.

Po podnetim upravnim tužbama Upravni sud je donosio različite odluke. Presude kojima usvaja tužbeni zahtev i poništava kao nezakonito rešenje Žalbene komisije Vlade¹¹ i presude kojima se tužba odbija kao neosnovana.¹²

Na odluke kojima je odbijen tužbeni zahtev podnete su ustavne žalbe Ustavnom sudu. Ustavni sud je usvajao ove ustavne žalbe i poništavao presude i Vrhovnog suda Srbije (upravnog odeljenja) i kasnije Upravnog suda.¹³

Iako se masa ovih postupaka u upravnom postupku i upravnom sporu vodi još od 2006. godine faktički nijedan spor još nije pravnosnažno rešen?!

Nakon poništavanja rešenja Žalbene komisije Vlade upravni postupak se ponovo vodi ali upravni organi donose iste odluke ne postupajući po odlukama Upravnog suda. Podnet je veliki broj tužbi i više puta Upravnom sudu u kojima policijski službenici traže da Upravni sud sam reši stvari u sporu pune jurisdikcije. Međutim, Upravni sud još nijednom nije otvorio raspravu po ovim predmetima.

Policijski službenici su onemogućeni da ostvare svoja prava jer upravni postupak i upravni spor ide ukруг. Na kraju policijski službenici su prinuđeni da podnesu ustavne žalbe i zbog povrede prava na suđenje u razumnom roku.

3. Ostvarivanje prava pred Evropskim sudom za ljudska prava

Imajući u vidu veoma brojne različite odluke sudova po pitanju dodataka na platu Evropski sud za ljudska prava u Strazburu je odlukom broj EC-HR-LE4.1aR RZ/nzi od 23. 01. 2012. godine u postupku po predstavci policijskih službenika Nebojše Obradović i Obrada Josifović protiv MUP RS sa zahtevom za naknadu troškova za prekovremeni rad, noćni rad i rad za vreme praznika i to za 2003, 2004, 2005. godinu zaključio sledeće:

„Čini se da su u stotinama drugih presuda, donesenih u periodu od 03. 11. 2005. godine do 09. 02. 2010. godine, apelacioni sudovi širom Republike

¹¹ Presuda Upravnog suda br. 1 U. 10343/11 od 29.02.2012. godine kojom usvaja tužbeni zahtev i poništava rešenje Žalbene komisije Vlade Republike Srbije broj 795-120-01-06316/2007-01 od 28. 08. 2007. godine, Presuda Upravnog suda br. 19 U. 4340/10 (2008) od 14. 04. 2011. godine kojom se tužba usvaja i poništava rešenje Žalbene komisije Vlade Republike Srbije br. 120-01-145/2008-01 od 12. 06. 2008. godine

¹² Presuda Upravnog suda br. U. 9912/10 od 12. 03. 2010. godine

¹³ Odluka Ustavnog suda UŽ. 1993/2009 od 07. 03. 2012. godine kojom je usvojena ustavna žalba i utvrđeno da je presudom Vrhovnog suda Srbije, U. 5927/08 od 10. 06. 2009. godine povređeno pravo podnosioca ustavne žalbe na pravično suđenje zajemčeno odredbom čl. 32. st. 1. Ustava Republike Srbije. Odluka Ustavnog suda UŽ. 3287/2010 od 23. 05. 2012. godine kojom se usvaja ustavna žalba i utvrđuje da je presudom Upravnog suda U. 9912/10 od 12. 03. 2010. godine potvrđeno pravo podnosioca ustavne žalbe na pravično suđenje zajemčeno odredbom čl. 32. st. 1. Ustava Republike Srbije.

Srbije istovremeno presuđivali u korist i protiv kolega podnosilaca predstavke (povodom identičnih zahteva za isplatu prekovremenog, prazničnog i noćnog rada plus interesna kamata i sudski troškovi). Na osnovu navedenog zaključka Sud je doneo odluku da Vladi RS da rok do 14. 05. 2012. godine za pismeno izjašnjavanje o primedbi prihvatljivosti i meritumu predmeta. Od Vlade RS, Sud za ljudska prava u Strazburu traži da se izjasni na sledeća pitanja:

1. Da se razjasni i dokumentuje pravna priroda Pravilnika o platama radnika MUP-a tj. da li se Pravilnik o platama smatra izvorom prava?
2. Ako se Pravilnik o platama radnika MUP-a smatra opštim pravnim aktom, da li je to u skladu sa zahtevima koje predviđa Konvencija 6§1?
3. Ako se uzmu u obzir navodi podnosioca tužbi da sudovi u Republici Srbiji primenjuju drugačiju sudsku praksu za identične građanske parnice i ujedno ističu drugačiji pristup pravnoj kategorizaciji Pravilnika o platama radnika MUP-a da li je princip pravne sigurnosti ispoštovan?
4. Vlada RS se ujedno poziva da razjasni i dokumentuje da li su sudovi u Republici Srbiji počeli da donose jednoobrazne presude po istim pravnim stvarima (formalno pravnim i drugim) a ako jesu kada tačno?
5. Sud je Vladi RS naložio da se do 14. 05. 2012. godine izjasni i eventualno da ponudu za mirno rešavanje spora.”¹⁴

Evropski sud za ljudska prava će tek doneti meritornu odluku po ovakvom postupanju sudova u Srbiji.

III. ZAKLJUČAK

Pravo i moral su u osnovi identični sistemi normi pri čemu su pozitivne pravne norme podređene osnovnim moralnim principima (prirodna pravna teorija).¹⁵

Međutim, pravni poredak će funkcionisati dobro samo pod pretpostavkom da se barem deo njegovih nosilaca sudija, službenika, članova vlade upravlja prema moralnim vrlinama, uključujući i odanost zakonu, pravičnost, lični integritet, nepristrasnost, ispravnost i istinoljubivost.¹⁶

¹⁴ Obaveštenje predsednika Policijskog sindikata Srbije od 01. 03. 2011. godine, preuzeto sa http://www.policijaskisindikatsrbije.org.rs/index.php?option=com_content&view=article&id=683%3Aobavetenje-za-lanove-i-ostale-zaposlene-u-mup-u-rs-srbije&catid=41%3Aobavetenja&Itemid=189&lang=sr (19. 06. 2012.).

¹⁵ O pravu i moralu vidi više u Stanković, Dejan Vuk, Moral i pravo u savremenoj filozofiji, *Filozofija i društvo*, 19–20, 203–212, dostupno na <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0353-5738/2002/0353-57380209203S.pdf> (15. 06. 2012.).

¹⁶ Koler, Peter, *Pravo, moral i vrlina*, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu, 2/2005, 59–78,

Imajući u vidu sudsku praksu – veoma veliki broj različitih odluka u bitno istim činjeničnim i pravnim situacijama, kao i dužinu trajanja postupaka, postavlja se opravdano pitanje poštovanja osnovnih moralnih vrlina nosilaca pravosudne funkcije i državnih službenika, naročito njihov lični integritet i nepristrasnost, što dovodi, gotovo, do nemogućnosti ostvarivanja prava policijskih službenika iz radnog odnosa.

LITERATURA

- Ivošević, Zoran, „Razgraničenje i problemi nadležnosti u zaštiti prava po osnovu rada”, *Pravni zapisi*, broj 2/2011, 447–466.
- Koler, Peter, *Pravo, moral i vrlina*, Anali Pravnog fakulteta u Beogradu, br. 2/2005, 59–78.
- Slijepčević, Dragiša, „Ustavna žalba u funkciji zaštite prava iz radnih odnosa”, u: Zoran Ivošević (rekaktor), „Izvori, ostvarivanje i zaštita prava iz radnog odnosa”, *Glosarijum*, 2009, 51–66.
- Slijepčević, Dragiša, „Ustavna žalba u sferi radnih odnosa”, u: Zoran Ivošević (redaktor), „Zaštita prava u oblasti rada”, *Glosarijum*, 2011. 48–71.
- Stanković, Dejan Vuk, „Moral i pravo u savremenoj filozofiji”, *Filozofija i društvo*, 19–20, 203–212. dostupno na <http://www.doiserbia.nb.rs/img/doi/0353-5738/2002/0353-57380209203S.pdf> (15. 06. 2012)
- Urošević, Ruža, „Upravnosudska zaštita prava državnih službenika”, *Izbor sudske prakse*, broj 7–8/2011, 13–16.
- Zakon o policiji (*Službeni glasnik RS*, br. 101/2005, 63/2009, 92/2011).
- Zakon o državnim službenicima (*Službeni glasnik RS*, br. 79/2005, 81/2005, 83/2005, 64/2007, 67/2007, 116/2008, 104/2009).
- Zakon o unutrašnjim poslovima (*Službeni glasnik RS*, br. br. 44/91, 79/91, 54/96, 25/2000, 8/2001 i 106/2003).
- Zakon o platama u državnim organima i javnim službama (*Službeni glasnik RS*, br. 34/2001, 62/06, 116/08, 92/11).
- Zakon o platama državnih službenika i nameštenika (*Službeni glasnik RS*, br. 62/2006, 63/2006, 115/2006, 101/2007, 99/2010).
- Živković, Borivoje, „Pravo na uvećanu platu policijskih službenika i primena zakona”, *Sudska praksa*, broj 9–10/2010, 3–9.

REALIZATION OF POLICE OFFICERS RIGHTS TO BONUSES FOR NIGHT WORK, OVERTIME, AND WORK ON PUBLIC HOLIDAYS

Velisav Marković, Ph. D.

Assistant professor at the Business Faculty Valjevo, University Singidunum Belgrade

S u m m a r y

Police officers are civil servants. Their employment rights are protected in court of general jurisdiction when it comes to compensation and the Administrative Court with regard to other rights. This article deals with the case law in protecting individual employment rights of police officers. Article explains legal protection and the problems that arise in the courts of general jurisdiction and administrative courts and the protection of rights before the Constitutional Court on the occasion of exercising their right to bonuses for overtime, night work and work on public holidays. Considering the given case law, the article addresses the question of whether reasonable police officers in general can exercise their employment rights.

Key words: protection of rights, amendments to the salary, the problems in the jurisprudence